

Bij tweede landelijke beoordelingsronde

Het eerste Werkatelier

M. de Visser / N. Lips / W. van Ruiten / G. Pleijter / J. Caspers

Nieuw bij de tweede landelijke beoordelingsronde (LBO2) is het Werkatelier. Het eerste Werkatelier vond eind 2023 plaats op verzoek van Waterschap Limburg. De uitvoering werd gedaan door het Adviesteam Dijkontwerp. Een verslag van de eerste afgeronde beoordeling.

Voor LBO2 heeft Waterschap Limburg in 2023 de beoordeling uitgevoerd voor de dijktrajecten Lottum en Grubbenvorst. Onderdeel hiervan was het Werkatelier. Bij de start van de beoordeling was nog niet duidelijk hoe dit Werkatelier te organiseren. Waterschap Limburg nam contact op met het team van BOI (Beoordelings- en Ontwerpinstrumentarium), waarna het Adviesteam Dijkontwerp door DGWB is gevraagd voorlopig de Werkateliers uit te voeren (zie kader).

Strategie Waterschap Limburg

Het team dat de beoordeling bij Waterschap Limburg uitvoerde, heeft voordat het startgesprek plaatsvond nagedacht over wat zij uit het Werkatelier wilden halen. Het waterschap had voor deze trajecten al een goed beeld van de faalpaden en de dominante faalmechanismen: hoe bepaalde faalpaden met een redeneerlijn kunnen worden behandeld en welke berekeningen nodig zijn wanneer dit niet het geval is. Hierdoor is de strategie gekozen om al voordat het Werkatelier zou plaatsvinden de beoordeling van Grubbenvorst voor 70% uit te voeren. Daardoor kregen juist die zaken aandacht waar het waterschap nog vragen over had. Zo kon een efficiënt Werkatelier plaatsvinden om van te leren voor volgende beoordelingen.

Het startgesprek

Het doel van het startgesprek is om een helder beeld te krijgen van de dijktrajecten zodat het juiste specialistenteam samengesteld kan worden. In het startgesprek is gesproken over de resultaten van de beoordeling uit LBO1, het Verhaal van de kering, de belangrijke faalmechanismen en de nadere analyses die het waterschap aan het doen was om tot een LBO2-oordeel te komen. Uit het Verhaal van de kering en de eerste analyses bleek dat Gras Erosie

Kruin en Binnentalud (GEKB), macrostabiliteit binnenwaarts (STBI) en piping (STPH) de hoofdsporen voor deze dijktrajecten zijn. Daarnaast waren er specifieke vragen over het beoordelen van de aanwezige damwand. Een instabiliteit van het buitentalud kan hier leiden tot bezwijken van de damwand, maar er is dan nog niet direct sprake van een overstroming. Een beschouwing van het hele faalpad is hiermee relevant.. Ook had het waterschap vragen over de analyse van stromingserosie, een fenomeen dat op meerdere plaatsen in Limburg tijdens het hoogwater van 2021 is opgetreden. Naast de inhoudelijke aspecten is de opzet van het Werkatelier besproken. Op welke locatie vindt het plaats? Hoe groot moet de groep zijn? Welke sfeer heeft het? Vanuit veel partijen was interesse om dit eerste Werkatelier bij te wonen. Per betrokken organisatie (DGWB, BOI, KKP, ILT) zijn toehoorders uitgenodigd die het geheel hebben geobserveerd. Voor iedereen was

dit een goede manier om vertrouwd te raken met het proces.

Het Werkatelier

Bij dit gesprek zijn de vragen die het waterschap had ten aanzien van de beoordeling besproken en zijn kennis en ervaring uitgewisseld om de kwaliteit van de beoordeling te borgen. Belangrijk daarbij was dat de analyses die zijn gedaan, passen bij het handelingsperspectief: voldoen de dijken aan de norm? Elkaar blijven bevragen op de analyses en het detailniveau was ook één van de onderdelen die terugkwam in het gesprek. Het gesprek startte met een toelichting van Waterschap Limburg op het Verhaal van de kering en de analyse van de relevante faalpaden, waarna door de specialisten verduidelijkende vragen konden worden gesteld. Hieruit bleek dat de faalkans van het dijktraject wordt bepaald door de hoogte van de kering. Deze faalkans domineert de overstromingskans van het

▲ De dijk nabij Lottum. (foto's: Waterschap Limburg)

▲ Damwand te Grubbenvorst.

▲ De dijk nabij Grubbenvorst.

Ervaringen deelnemers

“Waterschap Limburg heeft het Werkatelier als zeer positief ervaren,” vertelt Nienke Lips, adviseur waterveiligheid bij Waterschap Limburg. “De gesprekken verliepen prettig in een open en constructieve sfeer. We konden goed aangeven wat voor ons belangrijk was en welke vragen we hadden. Daarnaast heb ik het Werkatelier als zeer laagdrempelig ervaren. Het is fijn om met de juiste kennis aan tafel doelgericht het gesprek te voeren. We kregen de bevestiging dat we op de goede weg zaten qua beoordeling en strategie.” Marieke de Visser, manager Adviesteam Dijkontwerp, vult aan: “Dit Werkatelier is het eerste Werkatelier in LBO2. Het proces is daarmee voor alle betrokkenen nieuw. Het was erg interessant om hier voor de eerste keer invulling aan te geven. We helpen er ook graag andere waterschappen bij.” Namens de toezichthouder op de primaire waterkeringen, de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), namen Gert-Jan ten Napel en Harrie van Gils als toehoorders deel aan het Werkatelier: “Ook voor de ILT was het nuttig en leerzaam om te zien hoe een Werkatelier wordt uitgevoerd en hoe dit kan bijdragen aan de kwaliteit van de beoordeling, de overstromingskans en het veiligheidsoordeel. Voor de ILT is het uiteindelijk van belang hoe het advies van het Werkatelier verder wordt meegenomen door de beheerder in de beoordeling en de beoordelingsrapportage”.
Meer informatie op www.adviesteamdijkontwerp.nl.

Doel van het Werkatelier

Johan Offermans is opdrachtgever van het BOI bij DGWB (Directoraat-generaal Water en Bodem) en legt uit: “Het doel van de Werkateliers is om - gegeven de uitwerking van de kwaliteitsindicatoren en de analyses van relevante mechanismen - het gesprek te hebben over de dominante faalpaden en mogelijke vervolganalyses. En zo te komen tot een stabiel beoordelingsresultaat en handelingsperspectief met, als dat nodig is, een doorkijk naar de versterking. Het resultaat dat we met de Werkateliers voor ogen hebben is dat er een advies uitkomt aan de beheerder voor verdere analyses van dominante faalpaden. Ook willen we eventuele aanbevelingen ophalen voor doorontwikkeling van het BOI-instrumentarium en aan andere keringbeheerders voor vergelijkbare situaties. Terugblikkend was het wat mij betreft een heel goed eerste Werkatelier waarop we kunnen voortbouwen.”

dijktraject. De overige faalpaden dragen beperkt bij aan de overstromingskans van het dijktraject. Het dijktraject voldoet aan de ondergrens (categorie B), waarbij de berekende overstromingskans dicht bij de signaleringswaarde van het dijktraject zit (categorie A). Een verdere aanscherping van de dominante faalpaden resulteert naar verwachting van het specialistenteam niet in een veiligheidsoordeel categorie A. Bovendien biedt dit het waterschap geen ander handelingsperspectief. Daarmee was het belangrijkste deel van het Werkatelier afgerond. Deze punten zijn in een adviesmemo vastgelegd. Omdat het waterschap de bevindingen van het Werkatelier wil gebruiken bij volgende beoordelingen en een aantal specifieke vragen had, is doorgesproken over diverse inhoudelijke sporen, waaronder de faalpadanalyse van de damwand en stromingserosie.

Reflectie

De strategie van Waterschap Limburg om deze beoordeling al tot een ver gevorderd stadium uit te werken, was erg nuttig. Er kon echt worden stilgestaan bij de vraag of de uitgevoerde analyses voldoende diepgaand waren om de beoordeling af te ronden. Het gesprek was hiermee heel concreet. Dat het dijktraject beperkt is in omvang en een overzichtelijke problematiek heeft, droeg hieraan bij. Het is afwachten hoe een Werkatelier gaat zijn bij een minder ver uitgewerkte beoordeling, een veel langer traject of een traject waar meerdere mechanismen een belangrijke bijdrage hebben aan de overstromingskans. Het kan goed zijn dat een gesprek op een abstracter detailniveau dan veel nuttiger is. We raden aan om als dijkbeheerder goed na te denken over wat je uit het Werkatelier wilt halen. ■

Over de auteurs

Nienke Lips en William van Ruiten zijn adviseur waterveiligheid bij Waterschap Limburg. Marieke de Visser is manager en adviseur bij het Adviesteam Dijkontwerp en voorzitter van dit Werkatelier. Gerbert Pleijter en Jochem Caspers zijn adviseur waterveiligheid bij HKV Lijn in Water en hebben namens Waterschap Limburg bijgedragen aan de beoordeling.